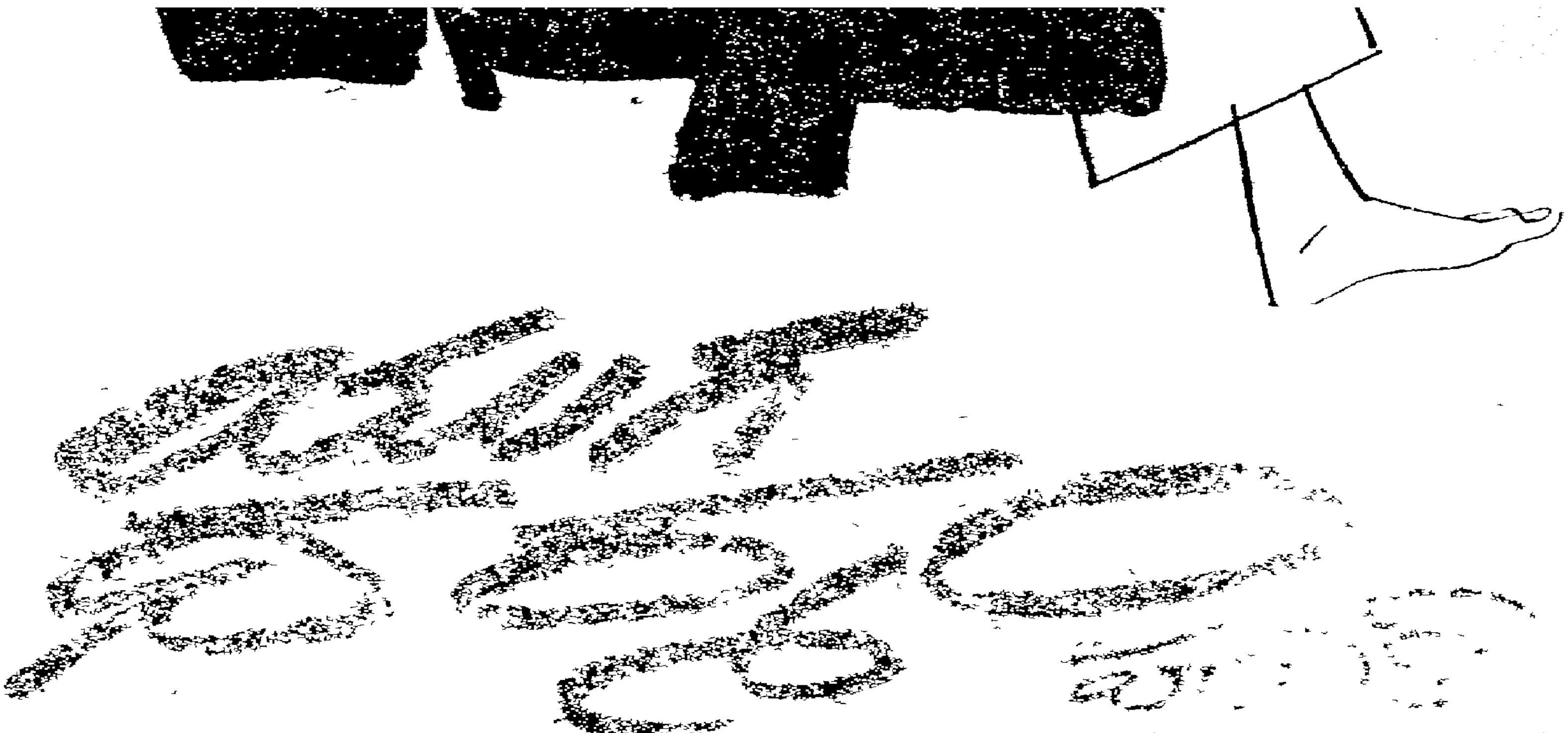

"ఏ పేటప్పటికి మాకు సెలవార్, అంటారో" అన్నాడు రమణారావు. కంపార్ట్‌మెంటు పెంకో తొంగి చూస్తూ.

"ఆగాడేంటి" అన్నాడు రాధాకృష్ణయ్య.

గార్డు విజిల్ ఊదాడు. రైలు ముందుకు కదిలింది.

"ఉంటాము. ఊరుచేరంగానే ఉత్తరం రాయండి. లేకపోతే మా అక్కయ్య కంగారు పడుతుంది."

"తప్పకుండా"

రమణారావు దారి దూరమయేదాకా చేయి ఊపి లోపలకువచ్చి ఎదుట్నే కూర్చున్నాడు రాధాకృష్ణ. సిగరెట్ వెలిగించుకుని పక్కనేవున్న కిటికీ లోంచి దృష్టిసారించాడు. వర్షాకాలపు మబ్బు లున్నాయి. అతడలా చూస్తుండగానే ఆ స్మృతులు అతని మనసును ఆక్రమించుకోసాగాయి.

* * *

ఆరోజు రాత్రి, పదిగంటలవేళ, మదరాసెక్స్‌ప్రెస్‌తో ఇంక వెళ్ళవలసిన రాధాకృష్ణ, సగాన్ని అయిపోయి నాయని ప్రశాంతవదనుడై రూములోంచి బయటికి వచ్చాడు. అది మద్రాస్ బజార్లోకి తీసుకుపోతుంది. సాధువుల్లా కొంత దూరంలో పోతున్న యమహా బజార్లో, ఒక్క కిళ్ళీ కొట్టు తెరచివుంది. అక్కడ సిగరెట్ కొనుక్కుని వెలిగించుకుని అవతలనేవున్న మూసివున్న కొట్టుతాలూకు అరుగుమీద కూర్చున్నాడు. అనుమానం అతని దిక్కు, రెండురోజుల క్రితం కృష్ణారావునుండి వచ్చిన ఉత్తరమూ, పాతికేళ్ళపైబడిన వివాహిత యువతిలో జీవించినంత క్రమ్ముతున్న వెంకట్రావు దాదాయి బాతురు కాత్యాయని గుర్తొచ్చారు. వారిని ప్రత్యక్షం అప్పట్లో చూస్తున్నా ప్రత్యక్షం చేయని స్త్రీరు వెంకట్రావు దాదాయి.

అన్నగారు ఎన్నిసార్లు చెప్పినా, బంధువులూ పెత్తనంగా ఎన్నిసంబంధాలు చూపించినా, పెళ్ళికి విరక్తితో 'అలా ఉండిపోతాను' అని పూనుకునే ఆ వెంకట్రావు దాదాయిలంటే, ఆయనలోవున్న కొన్ని గుణాలు ఎరిగి కూడా, రాధాకృష్ణకి గౌరవం తగ్గిపోయింది. పెళ్ళికాని ఆడపిల్ల యింట్లో వుంటే కాకుల్లా పొడిచే సంఘాన్ని అతనేనాడూ సమర్థించలేదు. కపటం సహించలేదు కూడా. కాని, నిండు యౌవనంలో అనాథత్వాయనిలా వుండే ఆ అమాయకురాలిని చూసినప్పుడు, అడవిగా గాచిన వెన్నెల అయిపోయిన ఆమె జీవితాన్ని తల్చుకున్నప్పుడు, వెర్రి ఆవేశమూ, కసీ ప్రజ్వరించేవి అతనిలో — అందువల్ల జరిగేదేమీ లేదని తెలిసీ — ఎందుచేతనంటే కాత్యాయని బంగారపు బొమ్మే కాదు చాలా అమాయకురాలు కూడా. మూడు సంవత్సరాలపాటు కాలేజీలో చదివిన ఆ అమ్మాయి

నాకాస్

నేటినుండి ఉబ్బసపు వ్యాధితో బాధపడ నవసరంలేదు. ఈ వ్యాధి నిర్మూలనకు గాను 30 సం॥ల పరిశోధనా ఫలితముగా లభ్య పరచుకొనబడి, పరమహంస క్రియలగు మూలికలతో తయారైన ఆయుర్వేదౌషధం. ఎంత మొండి వ్యాధికైనను తక్షణమే బాధ నివారింపజేయుటయే గాక కొంతకాలము సేవించిన తిరిగి చూపెట్టదు.

8 ఔ॥ రు. 3-75. పోస్టేజి ప్రత్యేకం.

ఇండియన్ మెడిసన్ హౌస్, విజయవాడ-2.

శ్రీబాలాంజనేయ ప్రశ్న

సంతానము, రోగములు, గ్రహబాధలు, వివాహం, పారిపోయిన పసువులు, మనుష్యులయొక్క ఆచూకీ, దొంగిలించిన సొమ్ము, వీడిపోయినభార్య మీరు కోరిన 5 ప్రశ్నలకు వెంటనే వ్రాసి పంపగలను. రూ 2 ఎం.ఓ. చేయండి. నెలలవారీగా 12 నెలలకు 1 సంవత్సరం జాతకము రూ 2. పూర్తిపేరు, జాబు వ్రాసిన టైము తెలిపిన చాలును.

హనుమాన్ జ్యోతిషాలయము,
10వ లైను, అరండల్ పేట, గుంటూరు2.

RATNAM'S N-OIL

అంగనరములు బలహీనతి చెంది, చిన్న దైనతో తిరిగి యథాప్రకారం అయి పూర్తి సౌఖ్య మనుభవించుటకు 50 సం॥ ప్రఖ్యాతి కలది. 1 సీసా రూ. 10 లు వి. పి. 1-4-0 కావలసినవారు ముందుగా 1-4-0 పంపేది. ఇందులో స్పెషల్ రకం అర్జంటుగుణమునకు రూ. 25-0-0 లు.

డాక్టర్. రత్నం సన్స్, (Estd 1904)
మలక పేటబిల్డింగ్స్, ఆజంపూరా మార్కెట్ వద్ద, హైద్రాబాద్-24 (ఆంధ్రప్రదేశ్)

యుగధర్మం

కనీసం ఒక్క విద్యార్థినైనా కనీసం పన్నెత్తి పలకరించలేకపోయింది. ఇంటా బయటా కనీసం నోరెత్తి తన అభిప్రాయాలన్నా చెప్పగలిగింది కాలేకపోయింది. అంత మేధకురాలిగా ఆ యువతిని సృష్టించినందుకు, విధాతను తిట్టిపోసిన రోజులు కూడా లేక పోలేదు. బి. యే. మొదటి సంవత్సరం చదివి తండ్రి ఆనతితో చదువు మానేసిన ఆ యువతి, ఆ తరువాత శుష్కవేదాంతవిచారంతోనూ, అర్థంలేని వ్రతాలతోనూ కాలం గడుపుతోంటే అతని హృదయం తరుక్కుపోయేది. ఆ అమ్మాయి మనసుమార్చి, తండ్రిని ఎదిరించి ఎవర్నయినా వివాహం చేసుకుంటే ఎంత బావుండును అని ఎన్నిసార్లు అనుకున్నాడో లెక్కలేదు. ఆమెకన్నా చిన్నవారెందరో వివాహం చేసుకుని హాయిగా సంసారం చేస్తున్నారు. ఆమె జీవితం మాత్రం అలా ఎందుకు మోడయిపోవాలి?

చేయి చుర్రుమనటంతో రాధాకృష్ణ ఈ లోకంలోకి వచ్చాడు. సిగరెట్ పారేసి లేచి రూముకేసి బయలుదేరబోయి, అనతిదూరంలో నడిచివస్తున్న యువతీ యువకుల్నిచూసి దిగ్భ్రాంతుడై ఆగిపోయాడు. కాత్యాయని! అవును ఆమే! అతను నోరు తెరిచి 'అక్కా' అని కేకవేసిన క్షణాన్నే ఆమె అతని వంక చూసింది. రాధాకృష్ణ వడివడిగా ఆమెను జేరుకుని, "ఎప్పు డొచ్చావమ్మా?" అన్నాడు సంభ్రమంతో.

"నిన్నొచ్చాం!! కులాసాగా వున్నావా?" అన్నది కాత్యాయని.

"నాసంగతికేం లే? అసలీ ఊరు ఎలా వచ్చావ్?" అన్నాడు రాధాకృష్ణ. అవును మరి! అది చిత్రమయిన సంగతే!

"వారి నడుగు ఆ సంగతులన్నీ" అన్నది కాత్యాయని పక్కనున్న యువకుడ్ని చూపించి నవ్వి.

రాధాకృష్ణ అతనివంక తేరిపారజూసి, "ఎవరు మీరు?" అన్నాడు.

అతడు నవ్వాడు. "నా పేరు రమణారావు బావగారూ!" అన్నాడు. అదే సమాధానం అన్నట్లు.

"వాట్?"

"నిజమే! అందుకు మీ అక్కగారే సాక్ష్యం"

అది సుల్తాన్ బజారనీ, అక్కడ పిచ్చికేకలు వెయ్యటం, ఆనందంతోగాని మరిదేంతోనయినాగాని తెయ్యిమని ఆడిపోవటం అపరాధమనీ, పైగా కూతవేటు దూరంలోనవలే పోలీసు స్టేషను ఉందనీ, సమయానికి గ్రహించకపోయినట్లయితే రాధాకృష్ణ అక్షణాన ఏం చేసేవాడో చెప్పలేం. అప్పటికే ఆ ఉషారులో గిర్రున తిరిగేసి వాళ్లిద్దరి చేతులూ పుచ్చుకుని, "పదండి, మా రూముకిపోదాం" అన్నాడు. రమణారావూ, కాత్యాయనీ ముసి ముసి నవ్వులు నవ్వుకుని, అతనితోబాటు రూముకి వచ్చారు. కూచున్నాక కొద్ది క్షణాలదాకా ఎవరూ నోరు విప్పలేదు. కాత్యాయని తలవంచుకుని కూచుంది. రమణారావు గోడల్ని తగిలించిన రక రకాల కాలెండర్లవంకా, బల్లమీద చిందర వందరగా పడివున్న పుస్తకాలవంకా ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే బ్రహ్మచారి నివాసానికి కొండగుర్తులావున్న ఆ గది అంతా కలయజూస్తూ కూచున్నాడు.

చివరికి రాధాకృష్ణ, నిశ్శబ్దాన్ని భంగపరిచాడు. "మీ సామాన్లు తీసుకొచ్చెయ్యండి బావగారూ! అంతా కలిసే ఉందాం!" అన్నాడు.

"అలాగే! కాని ఈ........" ఆ తరువాత ఏమనడానికీ నోరురాక ఊరుకున్నాడు రమణారావు.

"అలాంటి సందేహాలేమీ అక్కర్లేదు. పక్క గది కూడా తీసుకుందాం" అన్నాడు రాధాకృష్ణ.

"మరి మీ అక్కగారి అనుజ్ఞ?"

"వచ్చినట్లే"

నవ్వింది కాత్యాయని. సంభాషణ ముందుకు సాగి అరగంటా ముప్పావుగంటదాకా నిశ్శబ్దాన్ని చీల్చి చెండాడి పారేసింది. ఆ తరువాత రమణారావు అన్నాడు, "వాళ్లు మనకోసం కనిపెట్టుకునుంటారు. పోదామా కాత్యాయనీ?" అని.

"నో నో! అదేం కుదరదు! వెళ్ళి మీ సామాన్లు పట్టుకొచ్చెయ్యండి" అన్నాడు రాధాకృష్ణ.

"బావుంటుందా?"

"ఎందుకు బావుండదు? నువ్వు చెప్పక్కా" అన్నాడు రాధాకృష్ణ.

"పోనీ మీరు వెళ్లిరండి. తెల్లారి సామాను తీసుకు వచ్చెయ్యండి."

రమణారావులేచి నిలబడి నవ్వుతూ, "అవున్లే! తమ్ముడు కనబడ్డాక మేం కంటి కానుతామా?...... వెళ్లొస్తాను" అన్నాడు.

బావగార్ని సాగనంపి, తిరిగి లోపలకు వచ్చాడు రాధాకృష్ణ. ఇద్దరూ కాసేపు మవునంగా కూచున్నారు. తలవంచుకుని చాప పుల్లలు నొక్కుతూ, "ఆయన........ఎలా కలిశారక్కా?" అన్నాడు రాధాకృష్ణ.

"మామూలుగానే" అన్నది కాత్యాయని.

"చెప్పవూ?"

జాలిగా అత డడిగిన ఆ ప్రశ్న కాత్యాయని హృదయంలోని వాత్సల్యాన్ని కదిపింది. చెమర్చిన నయనాలను చెంగుతో వత్తుకుని, "చెబుతానుబాబూ" అన్నది. రాధాకృష్ణ చెవు లప్పగించి కూచున్నాడు.

—మనయింటి వెనకవున్న రాజారావు గారింటో సావిత్రిగారని మునిసిపల్ స్కూల్లో టీచరుగా పని చేస్తున్నామె అద్దెకు జేరింది. ఒకరోజున పెరట్లో పూలుకోస్తుంటే పలకరించింది. పిచ్చాపాటిగా సాగిన ఆ కబుర్లలో నా క్వాలిఫికేషన్ సంగతివిని ఎంతో సంబరపడిపోయింది. ఒంటరిగా వుంటుందేమో

రోజూ నాకోసం మళ ఇంటికివచ్చి ఏవేవో మాట్లాడి పోతుండేది ఆనాటినుంచీ. వినమ్రంగా, అమాయకంగావుండే ఆమె అంటే కొద్దిరోజుల్లోనే నాన్నగారికీ, పెదనాన్నగారితోసహా అందరికీ అప్యాయత కలిగింది. నాన్నగారూ, పెద్దనాన్నగారూ వేదాంతం మాటాడుకుంటుంటే విద్యార్థినిలా వింటూ కూచునేది.

ఒకరోజున—ఆరోజు శుక్రవారం. తలంటి పోసుకుని పూలసెజ్జ పుచ్చుకుని మనయింటికి వచ్చింది. నాన్నగారు ఆవేషంచూసి, "అమాంతం దైవభక్తురాలవయిపోయావేమమ్మా సావిత్రమ్మా?" అన్నారు నవ్వుతూ. "ఇవాళ నాపుట్టినరోజు మామయ్యగారూ! కాత్యాయనితో దుర్గగుడికి పోదామని వచ్చాను" అన్నది. వంటింటో కూర తరుగుతున్న నా గుండెలు ఝల్లుమన్నాయి. నాన్నగారి తరహా నీకు తెలుసుగా? 'మా అమ్మాయి రావటానికి వీల్లేదమ్మా' అని నిష్కర్షగా చెబుతారేమో, ఆమె నొచ్చుకుంటుందేమోనని వణికిపోయాను. కాని ఆయన "అంతే గదా? లోపలుంది పిలు" అన్నారు. ఒక్క వుదుటున లేచి సావిట్లోకి వచ్చాను. సావిత్రి నన్ను చూసి, "పదండి మహారాణిగారు" అన్నది సరదాగా. అయిదు నిముషాల్లో బయలు దేరాం యిద్దరం. గుమ్మం దాటుతుండగా, "తొందరగా తిరిగొచ్చెయ్యండమ్మా" అన్నారు నాన్న.

గుడి దూరమని సావిత్రి రిక్షా పిలుస్తానంటే వద్దన్నాను. చెప్పకపోనేల తమ్ముడూ? పంజరంలో చిలకలా ఆరు సంవత్సరాలపాటు వీధి మొగమయినా చూడకుండా యింట్లో మగ్గిన నాకు ఆరోజు మహత్తర పుణ్యదినంగా అనుభూతి కలిగించింది. చైతన్యంతో తొణికిసలాడుతూన్న బజారువెంట కరువుదీరా నడువాలనిపించింది. లోకమంతా వింతగా, కొత్తగా కనపడసాగింది. సావిత్రి కబుర్లకి అన్యమనస్కంగా వూ కొడుతూ నడవసాగాను. కొంతదూరం నడిచాక, సావిత్రి ఆగిపోయింది. ఆ సంగతి నాకు తెలిసేదికాదుగాని, ఆమె నా చెయ్యి పట్టుకు ఆపడంతో ఆగిపోయాను.

"మా అన్నయ్యొస్తున్నాడు" అన్నది సావిత్రి.

"ఎవరూ?"

సావిత్రి జవాబుగా, చేతి సంచితో చిరునవ్వు మొఖంతో మా దగ్గిరకొచ్చిన అన్నగార్ని పరిచయం చేసింది.

ఆయనేమీ బావగారు. బి. యే. పాసయినారనీ, ఉద్యోగంకోసం వెదుక్కుంటున్నారనీ చెప్పింది. అంతా కలిసి గుడికి వెళ్లాం. దోవలో ఆయన చాలా సరదాగా మాట్లాడారు. ఆయన నాకు కొత్తవారనీ, అందులో పురుషులనీ స్పృహ లేకపోయింది నాకు అందువల్ల. ఇద్దరికిద్దరే తమ్ముడూ! అమాయకత్వానికి రూపకల్పనలా వుంటారు. వారి స్నేహం దొరికినందుకు గర్వించాను. ఆరోజంతా దాదాపు సావిత్రి యింటోనే గడిపాను.

వారం రోజులు గడిచాక ఒకనాడు నాన్నగారు అడిగారు, "సావిత్రి వాళ్లన్నయ్య వొచ్చాట్టగామ్మా" అని.

"వూఁ" అన్నాను.

"నువ్వు వాళ్లింటికి పోవటం తగ్గించాలమ్మా! రోజులసలే మంచివికావు" అన్నారు.

ప్రాణం చివుక్కుమంది.

అమ్మ మాత్రం "సంబంధాలు చూడటం చాతగాకపోయినా ఆంక్షలు విధించటం మాత్రం చాతవును" అన్నది

నాన్నగారి ముఖంకోపంతో జేవురించింది. కొట్టేవారేనేమోగాని పెద్దమ్మ రావటంతో, "చాల్లే ఇహ ఆపు" అని వూరుకున్నారు.

కలిగిన కాస్త ఉత్సాహమూ జావకారిపోయినట్లయింది నాకు. ఏనాడూ, ఏ విషయంలోనూ నాన్నగారిమాట జవదాటడానికి కలలోనయినా వూహించలేని నాకు ఆనాడు ఆయన మాటలో గౌరవం కలుగకపోయింది. ఆయన అన్నమాటల వెనకవున్న ధ్వని నాకు జీవితంమీదా, అందరిమీదా విరక్తి పుట్టించింది. ఒక్కసారి ఇరువైఆరుసంవత్సరాల జీవితమూ కళ్లకట్టినట్లయింది. నా బతుక్కి అర్థం ఏమిటి? నాన్నగారి ఆంక్షలు నన్ను ఏం చేస్తున్నాయి? అలాంటి ప్రశ్నలు వేధించసాగాయి. ఆరు సంవత్సరాల యాత్రిక జీవితం నన్ను మాడిపోయిన మ్రోడును చేసింది. అందువల్ల నాకుగాని, నాన్నగారికిగాని ఒరిగిందేమీలేదన్న సత్యం విశ్వరూపంతో సాక్షాత్కరించసాగింది. నావంటి వ్యక్తులు ఈ లోకంలో మరి వుండరనిపించింది. ప్రతిదానికీ వో హద్దు వుంటుందనిపించింది. ఆరోజంతా ఆ ఆలోచనల్తో అయోమయంగా గడిపాను. రాత్రి పడుకుంటే నిద్ర పట్టలేదు. పక్కగదిలో నాన్నగారూ, అమ్మా మాటాడుకుంటున్న మాటలు చెవిని సోకాయి. సమాధానం దొరుకుతుందేమో నా సందేహాల కన్న ఆశతో చెవులు రిక్కించుకు విన్నాను.

"ఈడొచ్చిన పిల్ల.....ఎన్నాళ్లని దాన్నలా అట్టే పెడతారండీ?" అమ్మ ప్రశ్న.

"సంబంధం మంచిది కుదరొద్దంటే?"

"నేనొక రోజు, విమానంలో అమెరికా వెడుతున్నాను. అట్లాంటిక్ మహాసముద్రంమీద ఎగురుతూండగా పెద్ద తుఫాను వచ్చి ఒక రెక్క విరిగి పోయింది! అమాంతం నీటి లోకి వెళ్లి పడిపోయింది విమానం! ఆహా, దేవుడి దయే లేకపోయినట్లయితే మా గతేమికాను! దైవకృపవల్ల ఈ ఉదంతం ఉత్త కథ ..." అన్నాడు ఒక పెద్దమనిషి.

కె. వి. ఎస్. ఎస్. (మద్రాసు)

"మీకు వివరూ వచ్చరా యిరి! అందంవుంటే చదువు లేదంటారు. రెండూవుంటే డబ్బు లేదంటారు. పాతికేళ్లు పైబడ్డాయి దానికి ఈపాటికి ఇద్దరు పిల్లల తల్లి యేది గంతకుతగ్గ బొంత అని ఏదో ఒకటిచూసి ముడి పెట్టెయ్యాలి గాని"

"అలాంటివేం కుదరవు? సర్వ లక్షణ శోభితుడయిన కుర్రవాడు దొరికి తేనే పెళ్లి చేస్తాను. లేకపోతే అలాగే వుంటుంది. పెళ్లి మొర్రో అని యాడవటంలేదు గదా అది? ఉన్న ఒక్క కూతురు పెళ్లి కక్కుర్తిగా చేశాడన్న వెధవపేరు నాకెందుకు?

"బాగానేవుంది వరస"

ఆ తరువాత సంభాషణ కొనసాగలేదు. అలాంటి సంభాషణలు నాడు కొత్తకావు. నాన్నగారి మాటలు ఆరోజున కొత్త రకంగా తోచాయి నాకు. ఆడదాన్ని నాకు పెళ్లి చేసుకోవాలి అని వుంది అని చెప్పటమా? చెబితే ఆ నాన్నగారే "సిగ్గులేనిది" అంటారనిపించింది. మనిషినై పుట్టిన నాకు కనీసం స్నేహితురాలితో సంభాషించే స్వేచ్ఛనయినా యివ్వలేకపోయినవారు అంతకు మినహా ఏమి అంటారు?

ఆ రాత్రి గడిచింది.

మరునాడు ఉదయం సావిత్రి పిలుస్తే ఏమయితే అదయిందని వెళ్లాను. ముందు గదిలో కూచొని ఉన్న ఆయన, "సుప్రభాతం!" అన్నారు నన్ను చూసి. "సుప్రభాతం" అన్నాను.

కాఫీగ్లాసులు తీసుకువచ్చిన సావిత్రి నాకొకటి, ఆయన కొకటీ యిచ్చి, "సాయంత్రం చిన్న ప్రోగ్రాం ఏర్పాటు చేశాం కాత్యాయనీ?" అన్నది.

"ఏమిటి?" అన్నాను.

"సినిమా"

రాను అందామనుకున్నాను. "ఏమిటి విశేషం?" అన్నాను.

"ఏమీలేదు. ఇవాళ్టితో ఆఖరయ్యే గొప్ప సినిమా వుండటమే. స్కూల్‌నించి నేను తిరిగొచ్చేసరికి అయిదున్నరవుతుంది. నువ్వు అప్పటికి రెడీగా వుండాలి."

"అలాగే" అన్నాను బింకంగా.

అయిదు నిముషాల తరువాత యింటికి తిరిగొచ్చాను. ఎవరితోనూ ఆ సంగతి చెప్పలేదు. ఏదో కారణంచెప్పి, సినిమా ఎగ్గొట్టవచ్చు. కాని అలా చెయ్య బుద్ధి కాలేదు. అమ్మా, పెద్దమ్మా నాలో కలిగిన మార్పు పసికట్టినట్లు నిట్టూర్చటం గమనించాను. భోజనంచేసి పడుకున్న సమయంలో సుందరివచ్చి, "అలా వున్నా వేమక్కా?" అన్నది.

"ఏంలేదు. కాలేజికి వెళ్లలేదూ?" అన్నాను.

"సాయంత్రం అవర్సులేవు......ఒక్క విషయం అడగనా అక్కా?" అన్నది

"అడుగు" అన్నాను చిత్రంగా ఫీలయి.

"రమణారావుగారు ఎలాంటివారు?"

"ఎందుకు?"

"చెప్పు"

"మంచివారే!"

నిట్టూర్చింది సుందరి. "నిన్న సాయంత్రం కాలేజీనించి వస్తుంటే దోవలో కలిశారాయన. నన్ను ఇల్లు జేరిందాకా పొగుడుతూనే వున్నారు. ఇంత అందమయిన దానివి. చదువుకున్నదానివి, ఎన్నాళ్లక్కా నీకీ అజ్ఞాతవాసం?" అన్నది.

తెలుగు పత్రికలన్నిటిలో 'ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక' సర్క్యులేషన్ అధికమైనది

"మన ప్రైవేట్ మరియు పబ్లిక్ జీవితంలో వలెనే మనము నిర్మించే సరకుల యందునూ తగినట్టి మరియు సరియైనట్టి ప్రమాణమును నిలిపియుంచుట చాలా ముఖ్యం..."

జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ, భారతదేశ ప్రధాన మంత్రి.

ది ఇండియన్ స్టాండర్డ్స్ ఇన్‌స్టిట్యూషన్ (ఐ.ఎస్.ఐ.) ఈ మనోరథ సృష్టిపట్ల శ్రద్ధ వహించియున్నది. జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ మూలాధారం మీద ప్రమాణములను వృద్ధి గావించుట దాని బాధ్యత. 1947 లో స్థాపించబడిన, భారతదేశపు నేషనల్ స్టాండర్డ్స్ సంఘం, ప్రభుత్వ మరియు పరిశ్రమల సమిష్టి సాహస కృత్యం.

వైజ్ఞానిక, సాంకేతిక నిపుణులు మరియు పారిశ్రామిక, ప్రభుత్వ, తదితర సంస్థలనుండి ప్రోకరించబడిన ప్రతినిధులయొక్క కమిటీల ద్వారా ఐ.ఎస్.ఐ. కార్య నిర్వహణ జరుపుచున్నది ఐ. ఎస్. ఐ. యొక్క సిబ్బంది ఈ కమిటీలకు సలహా నిచ్చుచూ సహకరించుచున్నారు.

ఇప్పటివరకూ, బరువైన పారిశ్రామిక వస్తువులు, చిన్న వాడుక సరకులనుంచి ఆచరణ పద్ధతులు, షరతుల నిఘంటువులు వగైరావరకూ గల అంశములతో గూడిన 1600 కు మించిన ప్రమాణములు ఐ.ఎస్.ఐ. చేత క్రమ విధానములు నిర్ణయించ బడినవి. ప్రణాళికానుసారం అభివృద్ధి పొందుచున్న భారతదేశంయొక్క పెంపొందుచున్న అగత్యలను పూరించే నిమిత్తం ప్రమాణ నిర్ణయంకోసం కొత్త విషయములు విడువకుండా చేర్చబడుచూనే యున్నవి. ఎందుకనగా, ప్రజల అర్థికాభ్యుదయానకి ప్రమాణములే మూలాధారం.

ఇండియన్ స్టాండర్డ్స్ ఇన్‌స్టిట్యూషన్

న్యూ ఢిల్లీ . బొంబాయి . కలకత్తా . మద్రాస్ . కాన్పూర్

ఈ స్థల దాతలు:

ది అటుల్ ప్రోడక్ట్స్ లిమిటెడ్, పోస్టు: అటుల్ : వెస్టర్న్ రైల్వే: జిల్లా: సూరత్

యుగధర్మం

సుందరి నోటవెంట అలాంటి మాటలు ఏనాడూ వినని నేను తెల్లబోయాను.

"అవునక్కా!......నేనే నీ స్థితిలోవుంటే నాకే ఆయనలాంటి స్నేహితుడు దొరికితే... .హాఁ" అన్నదీ ఆవేశంగా.

నిర్ఘాంతపోయాను! తాటాకుబొమ్మల్తో పెళ్ళిళ్ళు చేస్తూ, పసిపిల్లలా తిరిగిన సుందరి ఎంత మారిపోయిందీ అనిపించింది. అది ఆమె అమాయకత్వానికి తెలియని తనానికీ నిదర్శనమే కావచ్చు. అయినా ఆమె అభిప్రాయం సహజంగా కలిగేదేనేమో కూడా! పెద్దదాన్ని గనక అభిప్రాయాలన్నీ గుండెల్లో దాచుకుని, "నీ మొహంలే! పోయి చదువుకో" అన్నాను. సుందరి వెళ్ళిపోయింది."

ఆ సాయంత్రం అయిదున్నరకల్లా ఎవరికంటా బడకుండా పెరటి గుమ్మంగుండా సావిత్రి యింటికి వచ్చాను. సిగరెట్ కాల్చుకుంటూ చెల్లెలితో మాటాడుతూ, కూచునివున్న ఆయన, "పంక్చువాలిటీ అంటే అలా వుండాలి? పదండి పోదాం" అన్నారు లేస్తూ. సావిత్రి ముస్తాబయి వచ్చేసరికి ఆయన రిక్షాలు తీసుకు వచ్చారు. ముగ్గురం బయలుదేరాం.

సినిమా హాల్లో జరిగిందేమిటో చెప్పటానికి సిగ్గుపడటంలేదు తమ్ముడూ! అనురాగం ఏర్పడటం వరంలాంటిదంటారు. ఆయన్నుగురించి సావిత్రి అన్నగాతప్ప ఆలోచించి ఎరగని నేను, సుందరి మాటల ప్రభావమో ఆయన నిష్కల్మషమయిన చిరునవ్వు ప్రభావమోగాని, నా దైవంగా తలిచాను ఆవేళ. కొందరు మనుషులు అమాయకంగావుండి గోతులు తీస్తారంటారు. కావచ్చునేమో! కాని ఆయన అలాంటివారయినా కూడా ఆ గోతిలోపడిపోవటానికి సంపూర్ణసంతోషంగా అంగీకరించగలననిపించింది. నాన్నగారి పూజాగదిలోవున్న రవివర్మ శ్రీ రామచంద్రుడ్ని గుర్తుకుతెచ్చే ఆయన విగ్రహంలో వున్న ఆకర్షణ నాలో నిద్రాణమయిన స్త్రీత్వానికి మొదటిసారిగా కనుపించింది. నా జీవితానికిక కొరత లేదనిపించింది.

సినిమా అయిపోయింది. ఇంటికి తిరిగివచ్చి తలుపు తట్టినప్పుడు నేను చేసిన పనిలోని తెలివి తక్కువతనం అర్థమైనట్లయింది. ఏం చేశాను నేను? ఏం జరుగుతుందిప్పుడు? నాన్నగారు రుద్రులయిపోరా? వణుకుతున్న చేతుల్తో తలుపు తట్టాను. అయిదు క్షణాలకు "నువ్వు యింటో కెందుకమ్మా" అన్న నాన్నగారి శాంత వచనం వినిపించింది.

అర్థమయింది.

తలుపు తియ్యండి నాన్నగారూ!" అన్నాను గాద్గదికతను జయించటానికి ప్రయత్నిస్తూ.

తలుపు భడాలున తెరుచుకుంది. "సిగ్గులేని నాన్నా! తిరిగావుగా వాడితోటి ? ఫో! వాడితోటేవుండు. నాకు కూతురే పుట్టలేదనుకుంటాను" అన్నారు దిక్కులు పిక్కటిల్లేట్లు.

"నా కన్నీరు యింకిపోయింది. నాన్నగారూ దూషణ వచనాలు చాలించండి" అన్న మాటతో ఆగిపోయాం. ఎవరా?' అని అందరితోపాటు రాజారావుగారి యింటి

వైపు చూశాను.

ఆయన ! "వచ్చెయ్యి కాత్యాయనీ! దేవుడు నా కిస్తున్న వరానివి నువ్వు! లడ్డుపడకు" అన్నా రాయన అడ్డుగోడ దూకివచ్చి

"మా యిద్దరివంకా చూసి, "బజారు వెధవలు!" అనేసి తలుపు ధడాలున మూసేశారు నాన్న.

ఇదంతా జరిగి మూడు రోజులయింది. ఆయనా, నేనూ ఈ వూళ్లోనే రిజిస్ట్రారు ఆఫీసులో వివాహం చేసుకున్నాం. నేను స్వార్థపరురాలినే! పాపినే! కాని నాకీ నాడు జీవించటానికీ, ఆనందించటానికీ హక్కు వుంది. అది చాలదూ?

తల పక్కకు తిప్పేసుకుని కళ్లు తుడుచుకున్నాడు రాధాకృష్ణ. కాత్యాయని ఆవేశభారంతో ఇక మాట్లాడలేకపోయింది. రాధాకృష్ణ చిరునవ్వు తెచ్చుకుని, "మంచి పనేచేశావక్కా? ...... పొద్దుపోయింది. పడుకో......" అన్నాడు.

ఇద్దరూ పక్కలు పరుచుకున్నారు.

రాధాకృష్ణకు వెంటనే నిద్రపట్టలేదు కాత్యాయని చెప్పిందంతా వింటుంటే, సంతోషంతోపాటు బాధ కూడా కలిగింది. యోగ్యుడయిన భర్త దొరకటంకన్నా, ఆడది కోరదగిందిలేదు. కాని, కన్న తలిదండ్రులను, తోబుట్టువులను శాశ్వతంగా దూరం చేసుకునే పరిస్థితి ఆనందప్రదమా? కసితో, ద్వేషంతో కారిన కన్నీరు మూడు పువ్వులూ ఆరు కాయలుగా సాగవలసిన దాంపత్యధర్మానికి శాపం పెట్టుకాదా? తానిప్పుడు ఏం చెయ్యాలి? అతనికి అంతా దుర్భేద్యమయిన సమస్యగా తోచింది. బలవంతంగా ఆలోచనలు విరమించుకుని కళ్లు మూసుకున్నాడు.

రెండురోజులు గడిచాయి.

ఈ రెండు రోజులూ, కాలేజీకి సెలవుపెట్టి అక్కనీ, బావనీ వెంటబెట్టుకుని భాగ్య నగరమంతా తిరిగాడు రాధాకృష్ణ. ఇల్లు విడిచి ఎరగని కాత్యాయనికి ఆ మహా నగరంలోని, దాని పరిసరాలలోని వింతలూ, విశేషాలు ఒకటి పదింతలుగా భాసించాయి. మూడోరోజు ఉదయం టిఫను ఆరగిస్తున్న వేళ రమణారావు అన్నాడు: "అన్నీ చూడటం అయింది గనుక ఇక నేను ఉద్యోగాన్వేషణ ప్రారంభిస్తాను" అని.

"మీ కిక్కడ అయినవాళ్లుగాని, తెలిసినవాళ్ళుగానీ వున్నారా?" అన్నాడు రాధాకృష్ణ.

"లేరనుకోండి నోరుంటే తలకాయదా?"

"ఇదివరకు రోజులు లెండి .. మా కాలేజీలో ఒక ప్రొఫెసరుగారు యాస్ట్రానొమి డిపార్ట్‌మెంట్. నేనంటే చాలా అభిమానంగా వుంటారు అక్కడేదయినా అవకాశం వుందేమో కనుక్కుందాం"

"అలాగే"

భోజనం అయాక బావగార్ని తీసుకుని యూనిటీకి వెళ్లాడు రాధాకృష్ణ. ప్రొఫెసరుగారు రాధాకృష్ణ అడిగిందానికి 'ఎస్' అనేసి, నాలుగయిదు రోజుల్లో రమణారావును ఉద్యోగంలో చేరమన్నాడు. సెలవు తీసుకుని ఇద్దరూ యువతలికి వచ్చారు. రాధాకృష్ణ బావగార్ని ఒక్కక్షణం ఆగమని టపాకోసం జనరల్ హాల్‌లోకి వచ్చాడు. ఉన్నాయి ఉత్తరాలు. అవి తీసుకుని బావగారితో హుటాహుటిని యిల్లు జేరుకున్నాడు, శుభవార్త అక్కగారి చెవిన వేయడానికి.

* * *

ఆ ఉత్తరాల్లో ఒక ఉత్తరం రాధాకృష్ణ తండ్రి చలపతిరావుగారు రాసినది. వెంటనే బయలుదేరి రావలిసిందని. రాధాకృష్ణని కాత్యాయనీ, రమణారావు ఆపూటల్లా ఎగతాళి పట్టించారు. రాధాకృష్ణ సిగ్గుతో ముఖం కందగడ్డ చేసుకున్నాడు. నాన్నగారి ఆజ్ఞ గనక, తప్పదు గనక యింటికి బయలుదేరాడు.

* * *

ఇంట్లోకి అడుగుబెట్టిన రాధాకృష్ణని చూసి వెంకట్రావుగారు "ఏరోయ్ దొరా? ఎప్పుడు దిగావ్ వోడ?" అన్నాడు చిరునవ్వుతో. కుశల ప్రశ్నలూ వగయిరా ఆ ప్రశ్న వెన్నంటి ప్రారంభమైనాయి. కాత్యాయని వెళ్లిపోవటంతో ఇంట్లో వ్యక్తులు బాగా మారిపోయివుంటారని వూహించిన రాధాకృష్ణ పరిస్థితి అలా లేనందుకు కాస్త నిరుత్సాహపడ్డాడు ఆ రాత్రి భోజనం అయి తల్లితో కబుర్లు చెబుతూ కూచున్నవేళ ఆమె అన్నది: "కాత్యాయని లేచిపోయింది తెలుసునా?" అని.

"తెలుసు" అన్నాడు రాధాకృష్ణ.

"అవున్లే! ఇలాంటి దిక్కుమాలిన వార్తలు తొందరగానే పాకుతాయి. సావిత్రి అని పక్కింట్లో ఓ పంతులమ్మ తగలడిందిలే. దాని అన్నయ్యతో లేచిపోయింది."

"తెలుసుకున్నానుగా?" అన్నాడు రాధాకృష్ణ.

తల్లి మాట్లాడలేదు.

కాత్యాయని వూసు అతని దగ్గిర మరెవరూ ఎత్తలేదు. మరునాడు ఉదయం చలపతిరావుగారు కొడుకును పిలిచి, "సింగరాజాయన వచ్చి వెళ్లాడు సాయంత్రంపోయి ఆ అమ్మాయిని చూసిరా?" అన్నాడు.

"అంత అవసరమా?" అన్నాడు రాధాకృష్ణ.

"ఎన్నాళ్లని ఆగుతాం? జరిగిన ముద నష్టపు పని నలుగురిలోకీ పాక్కకముందే నీదీ, సుందరిదీ పెళ్లి కానిచ్చేస్తాను"

"అంతకానిపని చేసిందా కాత్యాయని?"

"ఏమిటోయ్ నీ బోడి సవాళ్లు? అవున్లే! వర్ణ సంకరం కావటం మీకు ఆదర్శంగా?"

ఆయన మాటలు అర్థం కాలేదు రాధాకృష్ణకి. "వర్ణ సంకరమా?" అన్నాడు

"మరి నాయుడుతో లేచిపోవడాన్ని ఏమంటారు?"

రమణారావు నాయుడా? అనుకున్నాడు రాధాకృష్ణ

"పిచ్చి ప్రశ్నలు వెయ్యకపోయి చూసిరా?"

"నాకు యిష్టంలేదు"

"ఏం? నువ్వూ ఎవర్తెనన్నా 'లవ్' చేశావా?"

"నాకు యిష్టంలేదు"

"ఎందుకనీ అని?"

చలపతిరావుగారు తారస్థాయిలో అడిగిన ఆ ప్రశ్నకు ఉలిక్కిపడ్డారు వంటింట్లోవున్న కోడళ్లూ, పూజాగదిలోని వెంకట్రావుగారున్నూ.

"ఒక షరతుమీదనయితే చేసుకుంటాను."

"ఏమిటది?" వెటకారంగా ప్రశ్నించాడాయన.

"కాత్యాయనిని తిరిగి యింటికి రానివ్వండి"

నిర్ఘాంతపోయాడు చలపతిరావుగారు. తనయుడు మరీ బుద్ధావతారం అనీ, తల్లి దండ్రులమాట తప్ప వేరొకటి ఆచరించడనీ త్రికరణశుద్ధిగా ఆయన ఏనాడూ నమ్మకపోయినా, ఈరకంగా మాటాడగలడని వూహించలేదు. కాత్యాయనిపై వల్లమాలిన అభిమానమూ, ప్రేమా వున్నా తనని, అతడి బాబాయిని కాదని వెళ్ళిపోయిన పాపిష్టిదాన్ని వెనకేసుకొస్తాడని అనుకోలేదు.

ఆవేశం తగ్గించుకుని సాధ్యమయినంత శాంతంగా "అందువల్ల ఎన్ని అనర్థాలున్నాయో ఆలోచించావా?" అన్నాడు.

"ఏమున్నాయి?"

"సుందరికి పెళ్లికాదు."

వెంకట్రావుగారు పూజ ముగించుకుని వచ్చాడు. ఆయన్ని గమనిస్తూనే, "సుందరి పెళ్లి కావాలి అని మొత్తుకుంటోందా?" అన్నాడు రాధాకృష్ణ.

"అదేం వెర్రిమాట? ఆడపిల్ల అడుగుతుందా? మనం ఆగగలమా?"

"అక్కయ్యకి ఆగలా?"

"ఏమిటంటావురా?" అన్నాడు వెంకట్రావుగారు ముదలంకించినట్లు.

రాధాకృష్ణ జవాబు చెప్పలేదు.

"అదే ఆఖరి మాటా?"

"ఆ"

"మాకు యిష్టంలేకపోతే?"

"వెళ్లిపోతాను."

చలపతిరావుగారి ఆత్మాభిమానం దెబ్బతిన్నది. ఎంతమాట అన్నాడు వీడు? ఆవేశంతో వూగిపోతూ "పోరా! వెళ్లిపో! నీతి జాతి వదులుకుని భ్రష్టురాలయిపోయింది అది. దానికోసం నువ్వు పోతున్నావు. పో! ఇప్పుడే వెళ్లిపో!" అన్నారు. వెంకట్రావుగారు అన్నగార్ని శాంతపరిచి, "నువ్వా అర్థం చేసుకోవాలిరా రాధా! కన్నవాళ్లం మాకున్నపాటి ప్రేమ లేదంటావా? కట్టు బొట్లు అని కొన్ని వున్నాయి గదా?" అన్నారు. అనునయిస్తున్నారు. రంగం అంతవరకూ వస్తుందని వూహించని రాధాకృష్ణ కాస్తంత చలించాడు

ఆ చలనంలో గతించిన ఘడియల వేదనలు, ఆనందాలు, స్పందించాయి. అర్థంలేని, ఆదర్శాల కోసం తమను తాము వంచించుకుంటూ ఇతరుల్ని వంచిస్తూ, మంచికీ చెడుకీ, పాపానికీ, పుణ్యానికీ వున్న సరిహద్దుల్ని సంకుచితపరిచి, అర్థంకాని అనుభూతి వెదుక్కుంటూ బతికే నేటి నరస్వరూపాలు కనిపించాయి. యుగం మారిందని తెలియదు వీళ్లకి.

మారు మాట లేకుండా తన పెట్టె సద్దుకున్నాడు రాధాకృష్ణ. కొయ్యబారిపోయి, నిశ్చేష్టులుగా కూచున్న పెద్దల పాదాలకు నమస్కరించి 'గద్గద స్వరాన్ని సంభాళించుకుంటూ 'వెళ్తున్నాను' అంటూ గుమ్మం దాటాడు. ★